

ROBERT SCHUMANN

DIN CRONICILE DAVIDIENILOR

Traducere din limba germană de
Eugenia Ionescu și Ruxandra Bolintineanu

GRAFOART

Cuprins

Cuvânt înainte	9
În loc de introducere	13
1834 și înainte	16
Un opus 2	16
Din cărțile de critică ale davidienilor:	
<i>Studii pentru pian, opus 125</i> , de J. N. Hummel.....	19
Din cântecul de cugetări și stihuri ale maeștrilor Raro, Florestan și Eusebiu. Citirea de partituri.....	23
După Simfonia în re minor.....	24
Cronicari	25
Plastici	25
Geniul.....	26
Muzicienii puritani.....	27
Despre contrapunctiști	27
Cântatul la pian.....	28
Chopin.....	28
Uvertura la „Leonora”	30
Critic și recenzent.....	30
Cronicari	31
Modestie nerușinată	32
Muzica țărilor tropicale.....	32
Berlioz (1838).....	33
La propunerile de germanizare ale lui Gottschalk Wedel.....	34
Asociația muzicală comunală a orașului Kyritz.	
Întâmplare veselă, istorisită de Florestan.....	36
1835	40
La deschiderea anului 1835	40
Cuvântarea rostită de Florestan în noaptea închiderii Carnavalului, ținută după o audiție a ultimei simfonii de Beethoven	41
Ferdinand Hiller.....	45
Compoziții de J. Ch. Kessler	49

Karl Loewe	50
W. Taubert.....	52
Ludwig Schunke, <i>Marea sonată, opus 3</i>	52
„Sfințirea sunetelor”, simfonie de L. Spohr	56
Simfonia de H. Berlioz	58
K. Loewe, <i>Primăvara, un poem simfonic în forma de sonată (în sol), opus 47</i>	69
Privire critică Felix Mendelssohn,	
<i>Șase cântece fără cuvinte, pentru pian (Caietul al doilea)</i>	70
„Furia din pricina bănuțului pierdut”	
Rondo de Beethoven (opus postum).....	71
Caracteristica tonalităților.....	72
Piese scurte și cu caracter rapsodic pentru pian	74
Comicul în muzică.....	75
Karl Loewe	78
Scrisorile unui visător. Eusebiu către Chiara.....	79
Sonate pentru pian	85
1836	89
Monument pentru Beethoven comentat de 4 voci	89
Privire critică	95
I. Uverturi <i>Prima uvertură, opus 38, A doua uvertură, opus 44</i> de J. W. Kalliwoda.....	95
H. Marschner, <i>Marea uvertură festivă, în re, opus 78</i>	95
H. Berlioz, <i>Uvertura la „Tribunalul secret” (în Fa) (Uvertura la „Francs-juges, Opus 3)</i>	96
II. Concerte pentru pian și orchestră.....	97
Fr. Chopin, <i>Primul concert pentru pian cu acompaniament de orchestră, opus 11, Al doilea concert pentru pian și orchestra, opus 21</i>	99
IV. Duo-uri <i>Mare duo pe teme din Robert Diavolul pentru pian și violoncel</i> de Fr. Chopin și A. Franchomme	105
Ignaz Moscheles, <i>Mare duo pentru două pian, în sol minor, opus 92</i>	106
Studii pentru pian în ordinea scopului urmărit	108
Variațiuni pentru pian	109
1837	111
William Sterndale Bennett.....	111

Muzeu.....	114
<i>Preludii și fugi pentru pian, opus 35</i> de Felix Mendelssohn-Bartholdy....	114
<i>Douăsprezece studii pentru pian, opus 25</i> de Frederic Chopin – două caiete –	117
Din cărțile davidienilor. Bătrânul căpitan	118
L. Cherubini, <i>Missă</i>	121
William Sterndale Bennett, <i>Al treilea concert pentru pian, opus 9</i>	122
Muzica mai veche pentru pian. Piese alese pentru pian de renumiți maeștri ai secolului al XVII-lea și al XVIII-lea, culese de K. F. Becker	123
Fragmente din Leipzig. Convorbiri despre Concertele de la Gewandhaus.....	124
1838	133
Ultimele compoziții ale lui Franz Schubert	133
Matinee de cvartete	138
Karl Czerny, Despre interpretarea fugilor și a pieselor polifonice, opus 400	140
Franz Schubert, <i>Patru impromptu-uri pentru pian, op. 142</i>	141
Retrospectivă asupra vieții muzicale a orașului Leipzig din iarna 1837–1838.....	143
1839	148
Pentru noul an 1839.....	148
Concerte pentru pian	150
Din „Studii pentru pian”	152
Muzică mai veche pentru pian. Domenico Scarlatti – Johann Sebastian Bach.....	153
Uverturi de concert pentru orchestră J. J. H. Verhulst, W. Sterndale Bennett, H. Berlioz.....	156
Norbert Burgmüller	162
Studii pentru pian: Rudolf Willmer, <i>6 studii, opus 1</i> ; B. E. Philipp, <i>12 Studii și piese caracteristice („Songe et vérité”), opus 28</i> ; F. Kalkbrenner, <i>25 Studii mari, opus 145</i> , două caiete F. Liszt, <i>12 Studii, opus 1</i> ; F. Liszt, <i>12 Studii mari</i> , vol. 1 și 2	164
Amintire despre o prietenă, de Eusebiu.....	171

1840	179
La începutul anului 1840	179
<i>Simfonia în Do major</i> de Franz Schubert.....	179
Cele patru uverturi la „Fidelio”	186
Franz Liszt.....	187
Sărbătorirea lui Gutenberg la Leipzig.....	191
<i>Concertul de orgă</i> susținut de Mendelssohn.....	193
Viața muzicală la Leipzig în iarna anului 1839–1840.....	195
1841	199
Ferdinand Hiller: <i>Darâmareea Ierusalimului</i> , oratoriu, <i>opus 24</i> , de Dr. Steinheim	199
Noi Sonate pentru pian	201
Theodor Kullak: <i>Două studii de Concert, opus 2</i>	201
F. Chopin: <i>Două nocturne, opus 37</i> , <i>Balada, opus 38</i> , <i>Vals pentru pian, opus 42</i>	202
F. Mendelssohn-Bartholdy Șase „Cântece fără cuvânt” caietul 4, <i>opus 53</i>	204
Al optulea concert în abonament din 10 decembrie.....	205
Al zecelea concert în abonament din 1 ianuarie 1841.....	205
Al unsprezecelea concert în abonament, din 7 ianuarie 1841	206
Cel de-al treisprezecelea până la al șaisprezecelea concert în abonament.....	208
Despre reprezentarea „ <i>Patimilor după Matei</i> ” de Bach.....	212
1842	213
Julius Schapler – Cvartetul premiat	213
Uverturile la „Leonora” de Beethoven	215
Louis Spohr, <i>Trio, opus 119</i>	218
„ <i>Johann Hus</i> ”, <i>opus 82</i> Oratoriu de prof. dr. A. Zeune; muzica de Dr. K. Loewe	219
1843 și mai târziu	223
Studii pentru pian	223
Robert Franz. Douăsprezece cântece pentru soprană sau tenor cu acompaniament de pian, opus 1, două caiete.....	224

F. Chopin, <i>Tarantella</i> , opus 43.....	226
Visul unei nopți de vară (prin corespondență).....	226
Niels W. Gade.....	228
Drumuri noi	232
Precepte muzicale pentru casă și viață.....	235
Maxime.....	245
Herz	245
Contele Franz von Poggi.....	245
Concerte pentru pian	246
Mendelssohn	250
Opera germană	255

Cuvânt înainte

Au trecut aproape șapte decenii de când a fost publicată pentru prima oară colecția *Scrieri despre muzică și muzicieni* de Robert Schumann (1810–1856). Dacă cu prilejul împlinirii a o sută de ani de la moartea maestrului ne pregătim să prezentăm cititorilor o nouă culegere a acestor scrieri, nu este numai din simpla dorință de a cinsti această zi comemorativă, ci mai ales pentru importanța creației lui Schumann, în general. Robert Schumann nu a fost numai unul dintre cei mai de seamă compozitori germani ai secolului XIX, ale căror opere fac parte integrantă din patrimoniul creațiilor muzicale nepieritoare, ci el a fost și unul dintre cei mai proeminenți critici muzicali de avangardă. Scopul pe care ni l-am propus la întocmirea acestei culegeri, care cuprinde numai un număr restrâns de articole și care, desigur, nu înfățișează o imagine completă a activității redacționale a lui Robert Schumann, este acela de a pune la îndemâna iubitorilor de muzică o parte din scrierile sale. De altfel, culegerea de față nici nu poate înlocui ediția completă a acestor scrieri care, de patru decenii, așteaptă o reeditare.

Robert Schumann și-a dezvoltat încă de timpuriu dubla sa înzestrare, pentru muzică și poezie, și tatăl său s-a străduit să-și călăuzească cu grijă fiul pe făgașul ambelor arte. Muzicianul a ajuns la fericita îmbinare a acestor talente numai în clipa când s-a văzut silit să renunțe la aspirațiile sale de pianist virtuoz, în urma unui accident care i-a paralizat degetul arătător de la mâna dreaptă. În prefața primei ediții a colecției sale de scrieri (apărută în anul 1854), Robert Schumann povestește cum, la Leipzig, în cercul său de prieteni, a încolțit ideea întemeierii revistei „*Neue Zeitschrift für Musik*”. Până a ajunge însă la realizarea acestei idei, a fost

În loc de introducere

Către sfârșitul anului 1833, la Leipzig, se adunau seară de seară și, ca din întâmplare, un grup de muzicieni, cei mai mulți dintre ei tineri. La început, aceste întâlniri¹ au avut un caracter distractiv, dar în același timp ei erau însuflețiți și de schimburi de păreri asupra muzicii, arta care constituia hrana lor zilnică. Nu se poate spune că în acea vreme condițiile de dezvoltare ale muzicii în Germania ar fi fost prea îmbucurătoare. Pe scene domnea încă Rossini, la pian erau interpretați, aproape exclusiv, Herz și Hunten. Și totuși, nu trecuseră decât doar câțiva ani de când Beethoven, Carl Maria von Weber și Franz Schubert trăiseră printre noi. E adevărat că faima lui Mendelssohn era în ascensiune, și despre un polonez – Chopin – se auzeau lucruri minunate. Dar influența acestora va fi determinată doar mai târziu. Și iată că într-una din zile, prin mințile înfierbântate ale acestor tineri încolțește ideea: nu ne lăsați să rămânem niște simpli spectatori pasivi; porniți la acțiune, pentru mai bine, pentru ca poezia artei să-și recapete locul de cinste. Așa au luat naștere primele file ale unei noi reviste de muzică. Dar bucuria strânsei colaborări a

¹ Sediul acestor reuniuni, cafeneaua „Kaffeebaum” (Arborele de cafea), în micuța Fleisdhergasse din Leipzig, a rezistat bombardamentelor celui de-al doilea război mondial și este unul din puținele locuri, din orașul târgurilor internaționale, care păstrează amintirea lui Robert Schumann. O placă comemorativă desemnează în acest local istoric încăperea în care Robert Schumann petrecea, împreună cu prietenii săi, multe ore plăcute și pline de entuziasm.

1834 și înainte

Un opus 2³

Într-una din zile, Eusebiu intră încet pe ușă. Cunoști acel zâmbet ironic care flutură pe chipul său palid atunci când încearcă să ne stârnească curiozitatea. Eu stam cu Florestan la pian. După cum știi, Florestan este unul dintre acei rari muzicieni care par a presimți tot ce e nou și excepțional. Astăzi îl aștepta însă totuși și pe el o surpriză. Eusebiu ne înmână o partitură spunându-ne: „Jos pălăria domnilor, iată un geniu!” Titlul nu aveam voie să-l vedem. Am răsfoit încet notele: acea bucurie tainică de a putea tălmăci conținutul unui text muzical fără ajutorul sunetelor are un farmec cu totul deosebit. În afară de aceasta, am impresia că aspectul textului fiecărui compozitor își are pentru ochiul nostru caracterul său specific. O partitură de Beethoven așternută pe hârtie arată altfel decât una de Mozart, tot așa cum poate fi distinsă proza lui Jean Paul de aceea a lui Goethe. Aici mi se părea însă că străluceau priviri străine, minunate, de flori, de păun, de tinere fete; în pasajele mai luminoase credeam că văd „*La ci darem la mano*” de Mozart, învăluită în sute de acorduri. Leporello părea să ne fulgere în adevăr cu privirea, și Don Juan, în mantia sa albă, trecu ca în zbor pe lângă mine. „Cânt-o acum”, spuse Florestan. Eusebiu se așeză la pian, iar noi ascultam cuibăriți într-un ungher al ferestrei.

³ Acest articol a apărut încă în anul 1831 în „Allgemeine Musikalische Zeitung”.

[...]

Iubiți-l, iubiți-l cu adevărat – dar nu uitați că el, numai în urma unui studiu făcut ani de-a rândul, a ajuns la libertate poetică – și admirați forța lui morală de neclintit. Nu căutați să-i iscodiți greșelile, cercetați cu de-amănuntul temelia creației sale. Nu ne încredințază el oare de măsura geniului său în ultima sa simfonie? Ea ne mărturisește ceva atât de minunat și de măreț cum nu a mai fost exprimat niciodată până acum – același lucru se poate spune și despre simfonia întâi sau mlădioasa simfonie în *si bemol*, cizelată cu o măiestrie elină. Nu vă ridicați peste principii pe care încă nu le-ați prelucrat temeinic. Nimic nu este mai periculos decât acest lucru și, de altfel, chiar și omul cel mai lipsit de talent v-ar putea smulge masca în chip rușinos în al doilea minut al întâlnirii voastre.

Florestan

Și când sfârșiră, maestrul Raro spuse aproape mișcat: „Acum, niciun cuvânt mai mult despre acestea. Lăsați-ne să-l iubim pe acest spirit înalt care cu o nemărginită dragoste a înfruntat viața atât de vitregă pentru el. Am simțământul că astăzi ne-am aflat mai aproape ca oricând de el. Tineri, voi aveți de urcat un drum lung și anevoios. Pe cer plutește o lumină purpurie ciudată. Nu știu dacă este apus sau auroră. Creați pentru lumină!”

În marea revoluție a timpului, izvoarele se apropie tot mai mult între ele. Beethoven, de pildă, nu a fost nevoit să învețe tot ce a învățat Mozart – Mozart, ce a învățat Händel – Händel, ce a învățat Palestrina, deoarece acest lucru îl făcuseră înaintașii lor. Dintre toate izvoarele, numai de la unul singur s-ar mai putea soarbe ceva nou, de la Johann Sebastian Bach!

F/.

Felul de a spune: „Am rupt lucrarea și am aruncat-o în foc” ascunde de fapt o modestie falsă. Din pricina unei compoziții proaste nu se întâmplă nicio nenorocire pe lume, și apoi este și rușinos să se rostească asemenea vorbe goale. Nu pot suferi oamenii care își aruncă lucrările în foc.

F/.

De vreme ce există o școală pentru cultivarea politeții (de Rumohr), mă surprinde că nu s-a gândit nimeni să înființeze și o școală unde să se poată învăța cum se face polemică; ar fi fost fără îndoială mult mai interesantă. Artele trebuie cultivate de oameni talentați, și în critica muzicală cred că folosirea unui limbaj cuviincios și binevoitor s-ar înțelege de la sine, desigur dacă s-ar putea referi întotdeauna la talente. Așa cum se practică însă, de obicei, critica, ea înseamnă o războire. Polemica muzicală deschide un și mai nesfârșit câmp de asemenea întâlniri. Aceasta se datorește de bună seamă faptului că numai un număr restrâns de muzicieni știu să mânuiască pana și că majoritatea scriitorilor nu sunt adevărați muzicieni. Cum niciunii, nici ceilalți nu știu prea bine ce au de făcut, campaniile muzicale se sfârșesc de cele mai multe ori printr-o retragere sau o îmbrățișare comună. Fie ca, în curând, să se ivească oameni care să știe să lupte cu pricepere și dârzenie!

F/.

Muzica țărilor tropicale

Din muzica popoarelor nu cunoaștem până acum decât muzica germană, franceză și italiană. Ce se va întâmpla oare atunci când acestora li se va alătura și muzica altor popoare, ca de pildă a acelor din îndepărtata Patagonie? Un nou Kiesewetter nu și-ar mai putea exprima părerile decât în foliante.

F/.

La deschiderea anului 1835

Cuvântarea noastră de deschidere este scurtă. Cu prilejul zilei de 1 ianuarie, jurnalele au obiceiul să facă tot felul de promisiuni, fără să știe însă nici pe departe ce poate aduce cu sine acest nou an. Cititorul este rugat să ne acorde bunăvoința lui și să încerce să pătrundă acele versuri de Shakespeare înscrise ca motto la publicarea primului număr al revistei noastre¹⁶. Dacă am izbutit să ne ținem făgăduința și am corespuns așteptărilor în rezolvarea problemelor impuse de o activitate cu un program atât de atotcuprinzător, nu putem da noi înșine răspunsul. La criticile care pot fi aduse revistei noastre, trebuie să se țină seama că activitatea ei este încă destul de recentă. Fie ca cerul să-i îngăduie să se bucure de aceleași condiții fizice și spirituale și de aici înainte.

În privința criticilor ce se pot aduce revistei noastre, rămâne să avem o explicație în continuare.

Vremea complimentelor reciproce se stinge treptat, și mărturisim că nu vrem să contribuim cu nimic la reînvierea ei. Cine nu se încumetă să atace partea slabă a unui lucru, apără binele doar pe jumătate. – Mă adresez vouă, artiști, mai ales vouă, compozitori, nici nu vă închipuiți cât am fi de fericiți să vă putem lăuda fără rezerve. Cunoaștem noi limbajul binevoitor care ar trebui folosit atunci când este vorba de arta noastră, dar, din păcate, el nu poate fi folosit întotdeauna, nici în promovarea talentelor autentice, și nici în respingerea lipsei de talent.

¹⁶ ...Se vor înșela, în așteptarea lor, toți acei care vin să asculte o piesă veselă și libertină și un zăngănit de arme, sau pentru a vedea un om în haină pestriță, tivită cu aur...

Este neprincipial să vrem să judecăm o viață după o singură faptă, deoarece clipa în care un anumit sistem este amenințat să se prăbușească, are de cele mai multe ori o explicație și o justificare firească. Încercați să desprindeți dintr-o simfonie de Beethoven, pe care nu o cunoașteți, fie chiar și una dintre cele mai frumoase idei, și vedeți dacă vă va impresiona prin ea însăși. În muzică, chiar și mai mult decât în artele plastice, unde și un singur tors poate identifica un maestru, totul se sprijină pe coeziune. Compozitorul imprimă întregii sale creații anumite trăsături caracteristice, atât în opere de mici proporții, cât și în cele de amploare. Oricât este de greșit și de surprinzător, se întâmplă adeseori să se afirme despre Mozart că ar putea fi considerat ca marele Mozart, chiar dacă nu ar fi scris decât opera *Don Juan*. Este, desigur, adevărat că această operă l-a consacrat ca autor al operei *Don Juan*, dar numai acest singur fapt nu ne-ar putea îndreptăți încă să-l considerăm ca marele Mozart.

Îmi exprim cu oarecare sfială părerea asupra operelor unui compozitor a cărei creație anterioară nu o cunosc. Aș dori în primul rând să știu câte ceva despre pregătirea artistică a compozitorului, despre creațiile și concepțiile sale de tinerețe, despre preferințele și chiar și despre activitatea și condițiile sale de viață, într-un cuvânt, de unde a pornit și cum a evoluat ca om și ca artist. Cine nu cunoaște asemenea amănunte se mărginește de cele mai multe ori să judece cu asprime sau cu rezerve. Compozitorul Kessler nu are a se teme însă din parte-mi de aprecieri lipsite de bunăvoință și înțelegere, întrucât toate cele patru lucrări²⁴ pe care i le cunosc îmi inspiră numai prețuire și stimă.

[...]

²⁴ Aceste lucrări sunt: o *Fantasia*, opus 23, *Impromptu*, opus 24, *Bagatele*, opus 30, *24 de Preludii*, opus 31, toate scrise pentru pian la două mâini.

[...]

Compozitorul W. Taubert își cunoaște atât de bine posibilitățile și știe să le folosească cu atâta înțelepciune, încât se ferește să spună sau să făgăduiască ceva ce l-ar putea îndatora sau de care nu ar putea răspunde. În această privință, mulți ar avea de învățat de la el.

Înfățișarea unei naturi năvalnice și excesive (până ce, treptat, tânărul va învăța să o domolească, cuprinzând-o într-o sferă artistică) – a cărei frământare nu ne poate sugera decât imaginea unei prăvăliri de cascadă – este, firește, măreață și tulburătoare. Să ne lăsăm, așadar, purtați pe firul râului de șuvoiul torentului înspumat, până ce apele lui limpezi ne vor îngădui să culegem perlele și grăunțele de aur ascunse în adâncuri.

[...]

Ludwig Schunke, *Marea sonată, opus 3*²⁷

Îți mai amintești oare Florestan de acea noapte de august al ciudatului an 1834? Mergeam la braț, Schunke, tu și eu. Furtuna se dezlănțuia deasupra noastră în toată frumusețea și grozăvia ei. Parcă văd și acum privirea însământată a lui Ludwig îndreptată spre cer pe când spunea cu vocea aproape stinsă: „Un fulger pentru noi? Cerul s-a deschis de astă dată fără fulgere și o mână divină l-a ridicat pe el atât de ușor și încet, încât el nici nu a apucat să prindă de veste. Când Mozart, monarhul spiritelor, va chema în sfârșit în lumea făurită de cea mai frumoasă credință umană – fie clipa cât mai îndepărtată – pe toți tinerii care au purtat numele german „Ludwig”, privește numai ce suflete nobile vor pluti spre

²⁶ Extras din Cărțile davidienilor. *Sonate pentru pian.*

²⁷ Extras din Cărțile davidienilor. *Sonate pentru pian.*

Domnul director muzical Dr. Karl Loewe din Sterlin, ale cărui balade sunt cântate cu dragoste și entuziasm de mii de voci germane, dă mâine o serată muzicală la Hotel de Pologne.

Dacă am vrea să desemnăm pe vreunul din maestrării astăzi în viață, care, de la începutul carierei sale componistice și până în clipa de față, să-și fi exprimat în cel mai gingaș sau în cel mai sălbatic grai, în primele șoapte de dragoste, ca și în cea mai aprigă dezlănțuire de mânie, spiritul și simțirea germană, atunci ar trebui să ne oprim la Karl Loewe. La aceasta se mai adaugă și o alianță rară, încheiată aici între compozitor, cântăreț și virtuoz, întruniți într-o singură și aceeași persoană. Un artist dramatic care ni l-ar reprezenta pe Tasso, chiar și cu cea mai desăvârșită măiestrie, nu ne-ar putea trezi nici pe departe interesul pe care l-am avea dacă poemul ar fi citit de Goethe însuși; noi ascultăm aici sunetele aceluia în al cărui suflet au fost zămislite și simțite și fără de care ele nici nu ar fi existat. Cu cât prilejul de a avea asemenea bucurii ni se oferă mai rar, cu atât trebuie să-l prindem mai repede. Și apoi să ne transpunem în acele bătrâne secole ale barzilor și menestrelilor, ale căror cântece erau cântate și prețuite ca maxime ale unei inspirații divine. Să fi devenit noi oare mai puțin sensibili sau mai puțin receptivi? Nu încercăm să anticipăm cu vreun răspuns la întrebarea noastră, dar întâmpinăm cu bucurie seara de mâine care ne dă prilejul să aducem unui artist autohton mărturia înaltei prețuiri la care îl îndreptățește într-o atât de mare măsură marele său talent.

În toate delectările noastre sufletești-muzicale întrezărim mereu un chip de înger care se aseamănă, până și la expresia șăgalnică a bărbiei, cu una așa numită Clara. De ce nu ești cu noi și cum te vei fi gândit la noi cei din Florența ieri seara, începând de la piesa *Meeresstille* („Liniștea mării”) până la sfârșitul înflăcărat al *Simfoniei în Si bemol major*⁴⁹!

În afară de ascultarea însăși a unui concert, nu știu nimic altceva mai frumos decât acea oră înainte de începerea concertului, când fredonezi pe vârful buzelor melodii venite parcă din eter, când umbli încoace și încolo, cu grijă, pe vârful picioarelor, sau când conduci în gând uverturi întregi bătând ritmul pe geamul ferestrei... Dar iată că sună sfertul de oră înainte de începere. Și atunci urc cu Florestan scările sclipitoare. „Sebb, îmi spuse el, multe mă bucură în seara aceasta, în primul rând însăși muzica de care ești însetat după o vară aridă, apoi F. Meritis, care, pentru prima oară, pornește cu orchestra sa pe câmpul de luptă, apoi cântăreața Maria, cu vocea ei de vestală, în sfârșit, întregul public, care așteaptă întotdeauna minuni și față de care, după cum știi, nu am prea multă stimă...” împreună cu „publicul”, stăteam în fața bătrânului portar cu figură de cavaler, care avea multă treabă de făcut și care cu un aer morocănos – întrucât Florestan, ca de obicei, își uitase biletul acasă – ne-a dat voie în cele din urmă să intrăm. Când am pătruns în sala strălucind de lumină cu reflexe aurii, cred că se puteau citi pe fața mea următoarele gânduri: „Pășesc cu sfială, căci mi se pare ca și cum, ici-colo, ar apărea

⁴⁸ Aceste scrisori ar putea fi numite și „Poezie și Adevăr”. Ele se referă la primele concerte dirijate de Mendelssohn la Gewandhaus, în luna octombrie a anului 1835 (Sch., 1852). Aici este vorba despre o scrisoare închipuită.

⁴⁹ Chiara = Clara Wieck. Firlenzer = locuitor din Leipzig. Meritis = Mendelssohn. Maria = Henriette Grabau.

Monument pentru Beethoven⁶⁴

comentat de 4 voci

I

Mausoleul întru viitoare amintire se ridică în fața mea întocmai – un bloc de piatră destul de înalt și impunător, o liră cu data nașterii și a morții, lângă ea câțiva copaci și, deasupra, cerul.

Un sculptor grec, solicitat să întocmească un plan pentru statuia lui Alexandru, propune să se cioplească în acest scop muntele Athos și să înfățișeze pe cuceritor purtând în mână ridicată spre cer un întreg oraș; omul a fost declarat nebun. În adevăr, el era însă mai puțin nebun decât acei subscriitori germani a căror ofrandă se rezumă doar la bănuți. Fericite imperator Napoleon, care dormi departe, în imensitatea oceanului, după victoriile împotriva noastră⁶⁵, din păcate poporul german nu te poate urmări cu un monument, și dacă te-ai ridica din mormânt în strălucirea glorioaselor tale aureole, „Marengo, Paris, Trecerea Alpilor, Simplon”, mausoleul s-ar fărâma în bucăți! Dar în fața *Simfoniei tale în re minor*, Beethoven, și în fața tuturor imnurilor tale, psalmi ai durerii și bucuriei omenești, ne simțim atât de mici, încât nu ne considerăm destul de demni să-ți ridicăm un monument, dar nu vei scăpa de recunoștința noastră!

Citesc pe fața ta, Eusebiu, cum te supără cuvintele mele și cum pătruns de generozitate și noblețe sufletească ai fi în stare

⁶⁴ Un monument al lui Beethoven a fost inaugurat abia la 12 august 1845, la Bonn.

⁶⁵ Originalul mai cuprinde și cuvintele „alături de noi”.

I. Uverturi

Prima uvertură, opus 38, A doua uvertură, opus 44
de J. W. Kalliwoda

Prezentul se caracterizează prin partidele sale. Ca și cele politice, partidele muzicale pot fi împărțite în liberale, mijlocii și reacționare sau romantice, moderne și clasice. Pe dreapta se află bătrânii, contrapunctiștii și anticromaticii, pe stânga, tinerii, bonetele frigiene, disprețuitorii de forme și cutezătorii purtați de genialitate, în fruntea cărora se distinge clasa beethoveniană. În *juste-milieu*⁷⁰ șovăie, adunați laolaltă, tineri și bătrâni, reprezentând produsul zilei, acele fapte ale momentului, pe care el le înalță sau le nimicește.

Kalliwoda face parte din gruparea mijlocie – plăcută, înțeleaptă și obișnuită. Simfoniile sale sunt fulgere care alunecă deodată pe lângă ruine romane și eline. Ca republican, nu ar fi de altfel nimic de temut din partea lui.

Aceste uverturi pot fi binevenite ca piese introductive la vreuna sau alta din manifestările muzicale publice. Mulțimea dorește să gândească, între timp, cât mai puțin posibil. Înainte de prezentarea concertului, ca de altfel înaintea fiecărei ridicări de cortină, când ici-colo se mai pune la punct câte ceva, ar fi nimerit ca lucrarea să mai fie îmbogățită cu anumite amănunte muzicale obișnuite, ușoare și frumos expuse.

[...]

H. Marschner, *Marea uvertură festivă, în re, opus 78*

Față de talentul lui Marschner ne-am scos întotdeauna

⁷⁰ „Exact la mijloc”.

William Sterndale Bennett

După multă gândire, cum doream să ofer cititorului la începutul anului 1837 ceva ce ar face ca mulțumirea lui să ne însuflețească și pe noi, nu mi-a trecut prin minte altceva decât să-mi însoțesc urările de fericire cu prezentarea unei individualități luminate. Firește, nu va fi vorba de o individualitate beethoveniană, născută dintr-o luptă îndârjită dusă de-a lungul anilor, și nici de aceea a unui Berlioz, care propovăduiește răzvrătirea cu glas de erou și împrăstie în jurul său groază și distrugere, ci a unei minți calme și senine, care, oricât de puternic ar clocoli, își continuă lucrările în plină singurătate, la mari înălțimi. Întocmai unui astronom, el simte reflexul fenomenelor în mișcarea lor circulară și știe să desprindă tainele și duioșia naturii. Numele său este cel amintit mai sus, iar patria sa, aceea a lui Shakespeare, cum de altfel și prenumele său este același cu al poetului. De fapt, ar fi de necrezut ca într-o țară atât de vestită, care ne-a dăruit pe Shakespeare și pe Byron, să existe atât de puțină afinitate între arta cuvântului și arta sunetului, încât să nu poată produce și un mare muzician. Dacă nume ca Field, apoi Onslow, Potter, Bishop etc. au izbutit să zdruncine întrucâtva o veche prejudecată, cu atât mai mult o va face acesta, la leagănul căruia a vegheat o providență generoasă. Părinți vestiți au dăruit numai arareori copii care să se ridice în aceeași profesiune științifică sau artistică la un nivel tot atât de înalt ca și al lor, dar trebuie să se considere totuși fericiți cei ce au avut norocul ca talentul lor să fie călăuzit, cu discernământ, încă de la începutul vieții, spre profesiunea pe care o vor cultiva; fericiți Mozart, Haydn,

Cum ar putea lipsi din muzeul nostru o operă a cărei apariție am anunțat-o de atâtea ori ca pe aceea a unui astru rar în orele târzii de noapte! Ce cale va străbate el oare, încotro va fi purtat, câtă vreme, cu câtă strălucire încă, cine o știe? Ori de câte ori se arăta, el aducea cu sine aceeași strălucire adânc pânguită, același izvor de lumină, aceeași putere de pătrundere, încât și un copil îl putea descoperi. La aceste studii am avut bucuria de a le fi auzit de cele mai multe ori cântate de Chopin însuși și „foarte à la Chopin”, după cum îmi șoptea Florestan la ureche pe când le ascultam. Pentru a ne făuri o imagine a interpretării lui Chopin, să ne închipuim o harpă eoliană care ar cuprinde toate sunetele gamei, și o mână de artist ar arunca-o în așa fel, încât din îmbinarea haotică a sunetelor în tot felul de ornamentații fantastice să se desprindă întotdeauna nota fundamentală, însoțită de cantilena duioasă a unei voci înalte. Nu este deci nicio minune dacă am îndrăgit mai mult tocmai piesele pe care le-am auzit, cântate chiar de Chopin și, astfel, amintim înainte de toate pe aceea în *La bemol* major, mai mult un poem decât un studiu. Se înșală cei ce cred că el lăsa să se audă limpede toate notele mici; era mai mult o adiere de sunete ale acordului *La bemol* major purtate de valuri, ici colo mai înalte, marcate de pedală. Din adâncurile armoniei se desprindeau sunetele pline ale unei melodii minunate și numai către mijloc se putea distinge, pe lângă melodia principală, și o voce de tenor. După ce ai ascultat acest studiu, încerci simțământul că te-ai afla în fața acelei minunate imagini întâlnite în vis, pe care încă doar pe jumătate trezit din somn, ai mai dori s-o reții o clipă în minte; numai puțin se poate vorbi despre acest studiu, iar de lăudat, deloc. El ne-a cântat apoi studiul următor, în *fa* minor, în caiet trecut al doilea. Pătruns de specificul de neuitat al stilului chopinian, *Studiul în fa minor* este atât de gingaș și visător, încât nu ar putea avea asemănare decât cu un cântec de copil, îngânat ușor

Ultimele compoziții ale lui Franz Schubert

Dacă fertilitatea poate fi socotită ca distincția principală a geniului, atunci Franz Schubert aparține celei mai înalte categorii. El împlinise nu de mult treizeci de ani când, spre uimirea tuturor, avea un număr mare de lucrări scrise, dintre care, poate, jumătate au fost tipărite abia de curând, o parte își așteaptă publicarea și un și mai mare număr va fi prezentat publicului târziu de tot sau poate niciodată. Liedurile care s-au bucurat de o mai largă răspândire fac parte din prima rubrică; puțin câte puțin el ar fi transpus toată literatura germană în muzică, și dacă Yelemann ar fi cerut ca un compozitor de valoare să scrie o piesă muzicală cu miez religios, ar fi găsit adevăratul om în Schubert. Oriunde și-ar fi îndreptat el sentimentele, țâșnea muzica. Operele lui Eschiles și Klopstock, oricât de aride pentru a fi transpuse în muzică, sfârșesc totuși prin a ceda în mâinile sale, după cum a știut să găsească cele mai mari profunzimi în versurile ușoare ale lui Müller. În afară de aceasta, el ne mai prezintă o sumedenie de lucrări instrumentale destul de variate: triouri, cvartete, sonate, rondouri, dansuri, variațiuni pentru două sau patru mâini, opere mari sau mici de o rară și uimitoare frumusețe; de altfel, ele au fost caracterizate mai precis de revista noastră, în diferite rânduri. Printre operele care mai așteaptă să fie publicate putem aminti: misse, cvartete și un mare număr de lieduri. În sfârșit, în ultima rubrică se includ compozițiile sale mai mari; mai multe opere, mari piese de muzică religioasă, multe simfonii, uverturi ș.a.m.d., rămase în posesia moștenitorilor săi. Ultimele lui compoziții apărute au următoarele titluri: *Marele Duo pentru pian la patru mâini, Opus 140* și ultima dintre compozițiile

Pentru noul an 1839

Să ne închipuim că avem în fața noastră nouă volume care cuprind o imagine fidelă a strădaniilor omenești. Întocmai unui stat tânăr, o revistă nouă își are și ea ezitățile ei și caută, ca și acela, să-și clădească o așezare temeinică, să-și învingă dușmanii, să-și câștige prietenii, să se întărească în afară și în interior. Acei care de la început au stabilit o legătură, unindu-se în vederea unui scop comun, au fost mai ales muzicienii tineri, fiecare cu pregătirea și cu părerile sale, având totuși același interes. Nu avem decât să răsfoim primul volum al revistei, pentru a ni se dezvălui o viață puternică și plină de voie bună, care ne trezește interes încă și astăzi; se întâmplau și greșeli, ca în toate întreprinderile conduse de tineret. Fiecare contribuia după puterile sale. Materialul părea, pe atunci, inepuizabil; fiecare era conștient de noblețea misiunii sale; și cine nu voia era antrenat la aceasta; trebuiau ridicate noi figuri de zei și dărâmați idolii străini; se muncea zi și noapte. Era vorba de idealul unei mari fraternități artistice, pentru glorificarea artei de adâncă gândire, care însemna, pentru fiecare dintre ei, o năzuință în realizarea celui mai înalt scop.

Pe de o parte, oboseala provocată de mersul lent al vechii critici muzicale, pe de altă parte, apariția noilor fenomene pe firmamentul artistic au determinat momentele și împrejurările prielnice pentru întreprinderea unei reviste care, prin faptul că s-a născut în inima Germaniei, în unul din cele mai renumite orașe muzicale de totdeauna și datorită întâmplării de a ține mai uniți pe toți tinerii artiști cu aceeași concepție, această publicație s-a bucurat în scurt timp de o largă răspândire în toate regiunile țării.

Amintire despre o prietenă, de Eusebiu

În cercul artistic înfiripat la începutul anului 1834 în orașul nostru, *Henriette Voigt*, prietena noastră, plecată de curând dintre noi, ocupă un loc special. Prin câteva cuvinte s-o amintim în aceste pagini ce-și datorează originea tocmai acestei asociații față de care Henriette își manifesta cel mai viu interes, mai cu seamă prin colaborarea lui Ludwig Schunke, profesorul și prietenul ei. Până când l-a cunoscut pe acest prețios artist, ea își manifestase preferința pentru vechea școală, întrucât sub îndrumarea profesorului ei de până atunci, Ludwig Berger din Berlin, cânta cu deosebit entuziasm și tragere de inimă mai ales lucrările dascălului ei, iar în afară de acestea, numai Beethoven. Toate acestea ne erau cunoscute, și cum Florestan se lasă numai cu greu convins să adreseze vreun cuvânt așa-ziselor „beethoveniene”, i-a trebuit multă vreme până când s-a hotărât să lege cu ea, și în același timp și cu Schunke, o prietenie care a avut ca urmare o seamă de întâmplări fericite. Era suficient ca artistul să treacă pragul căminului ei, pentru a se simți ca la el acasă. Deasupra pianului se aflau portretele celor mai mari maeștri; o bibliotecă muzicală aleasă stătea la dispoziție; pe cât se părea, muzicianul era aici stăpânul casei, iar muzica, zeitatea supremă; cu un cuvânt, gazdele căutau să citească în ochii muzicienilor chiar și dorințele lor. Așa se și poate înțelege pentru ce vizitatorul străin și necunoscut își aduce aminte cu drag de această casă ospitalieră. Schunke deveni în curând un oaspete obișnuit; el a fost acela care a atras atenția Henriettei asupra noii orientări a muzicii ce începuse să se manifeste după moartea lui Beethoven și a lui Weber. Astfel, l-am considerat pe Franz Schubert singurul care reușea să aprindă simpatii prin muzică; prin compozițiile sale la patru mâini el poate, mai mult decât prin cuvinte, să apropie repede sufletele între ele. Între timp, au apărut Mendelssohn și Chopin. Pe când măiestria celui dintâi cucerise, până la adorație, sensibilitatea acestei femei, pe cel de-al doilea ea prefera să-l asculte cântat de altcineva, decât

1840

La începutul anului 1840

Revista își începe astăzi cel de-al doisprezecelea semestru. În acest moment îți vin în minte tot felul de gânduri, de dorințe și speranțe; de asemenea este plăcut să zăbovești cu gândul la această frumoasă sărbătoare. În lupta de opinii la care am participat cu fapta și cu gândul, ne-a călăuzit o singură idee; mai presus de orice, să cultivăm din răputeri arta germană. Susținem neclintit ideea că nu suntem deloc la capătul artei noastre, că mai este încă mult de făcut, că printre noi se găsesc talente care ne întăresc speranțele într-o nouă și bogată epocă de înflorire a muzicii și că vor apărea talente și mai mari. Fără asemenea speranțe, la ce ne-ar folosi toate discuțiile și toată activitatea noastră? La ce ar folosi să ne dedicăm unei arte, dacă am fi încredințați că nu am mai putea realiza nimic în plus? Cei care se simt mai puternici, care se consideră mai mult decât niște „săpători descoperind ruinele Pompeiului”, care, în căutarea unor palate și vechi temple, nu au pierdut timpul și puterea de a construi altele noi, ar trebui să-și dea mâna, unindu-se pentru înfăptuirea unor noi opere mărețe. Ei pot să fie încredințați de cea mai caldă recunoștință din partea noastră.

Simfonia în Do major de Franz Schubert

Muzicianul care vizitează pentru prima oară Viena, se poate bucura, o perioadă de timp, din plin, urmărind agitația și acel zvon de sărbătoare al străzilor sau, dimpotrivă, poate rămâne înmărmurit de admirație în fața turnului bisericii Sfântul Ștefan; în curând însă, își va reaminti că nu departe se află ceva mai

cutezătoare decât a treia, cunoscuta mare uvertură în *do* major. Cum însă nici aceasta a doua nu l-a satisfăcut, o puse de o parte oprind doar câteva fragmente pentru ca, în cele din urmă, mai liniștit sufletește, să le folosească sub o formă și mai artistică în uvertura a treia. Mai târziu, a urmat aceea, mai ușoară și mai populară, în *Mi* major, care de obicei se cântă ca preludiviu introductiv la operă¹²².

Aceasta este marea operă a celor patru uverturi; în zămislirea ei a pătruns taina naturii. Din rădăcina încolțită în adâncuri se înalță un trunchi uriaș care își întinde brațele în toate vânturile, pentru ca a patra uvertură să scalde în nuanțe strălucitoare grația frunzișului înverzit.

Florestan.

Franz Liszt

I

Încă obosit de seria celor șase concerte susținute la Praga, în timpul unei șederi de opt zile, Franz Liszt a descins sâmbăta trecută la Dresda. Nicăieri nu putea fi așteptat cu atâta nerăbdare ca în această frumoasă capitală, unde concertele pentru pian și în genere muzica pentru pian sunt cultivate cu o dragoste cu totul deosebită. Luni seara¹²³ a avut loc primul său concert. Sala era strălucitoare, asistența întrunea întreaga elită a societății și mai mulți membri ai familiei regale. Privirile tuturor erau îndreptate spre ușa pe unde artistul trebuia să-și facă apariția. Deși binecunoscut din reproducerile minunatului portret după Kriehuber, care a reușit să prindă cu cea mai mare exactitate

¹²² Schumann, ca și contemporanii săi, făceau o eroare în ce privește ordinea de apariție a uverturilor. Nr. 1 a apărut în 1807; Nr. 2, în 1805; Nr. 3, în 1806 și Nr. 4, în 1814.

¹²³ La 16 martie.

**Ferdinand Hiller: *Darâmarea Ierusalimului*, oratoriu, opus 24,
de Dr. Steinheim**

[...]

Tendința tinerilor compozitori ai vremii moderne de a se îndrepta cu preferință spre muzica religioasă ne apare astăzi ca un fenomen uimitor, constatat de altfel și de mulți alții. Cauza acestei noi orientări s-ar datora, după cum se crede, succesului dobândit de Mendelssohn cu oratoriul său *Paulus*. Mulți vor greși însă în speranțele lor așteptând același triumf sau cel puțin unul asemănător. Firește că nici biserica și nici genul artistic căruia îi aparține această lucrare nu i-a asigurat gloria, întrucât este vorba de un gen al cărui apogeu a apus încă de multă vreme, ci înalta măiestrie a artistului care a izbutit să creeze, în oratoriul *Paulus*, o adevărată capodoperă. Necesitatea de a crea o nouă operă germană ar fi fost desigur mai imperioasă, dar poate că se va ivi un artist destul de puternic și de curajos pentru a realiza și în acest gen muzical ceea ce a realizat Mendelssohn în muzica bisericească. Suntem datori să acordăm cea mai profundă atenție tuturor strădaniilor îndreptate spre un scop atât de serios. Artistul care lucrează pentru biserică și trebuie să se miște în cadrul formelor severe impuse de legile genului, renunțând în același timp la aplauzele mulțimii, va fi răsplătit pentru arta sa pe altă cale și chiar însutit. Cine știe să construiască biserici va ști să ridice cu atât mai ușor case; cine a fost în stare să scrie un oratoriu, aceluia îi vor reuși alte forme, jucându-se.

Sunt constructori care știu ce construiesc; oameni înzestrați cu spirit practic și îndemânare, care se conduc cu strictețe după un

[...]

Exista o categorie de sonate despre care se poate vorbi cu multă greutate; ea cuprinde acele sonate compuse cu bună intenție, corect și cinstit construite, scrise cu sutele, sub influența școlii Mozart-Haydn, și din care mai apare și astăzi, ici-colo, câte un exemplar. Dacă am vrea să facem critica acestor lucrări, ar însemna să criticăm acea minte omenească sănătoasă care le-a conceput; ele au desigur atât coeziune, cât și o înfățișare decentă. Toate aceste virtuți sunt caracteristice și Sonatei (op. 21) a celui de-al doilea compozitor citat mai sus¹²⁸. Dar, firește, pentru a trezi în ziua de astăzi interesul și a mai și place, nu este suficient să fii doar cinstit. Ar fi trăit oare în acest caz Beethoven zadarnic? Cine știe să citească nu este nevoit să silabisească; cine îl înțelege pe Shakespeare a trecut de Robinson; pe scurt, stilul sonatelor din jurul anului 1790 nu este același ca cel al sonatelor din 1840; exigențele față de formă și conținut au crescut pretutindeni.

[...]

Theodor Kullak: *Două studii de Concert*, opus 2

Compozitorul, în orice caz un tânăr, se anunța de la primele măsuri ca un interpret familiarizat cu noua pianistică. Studiile sunt grele și trădează pretutindeni cunoașterea lucrărilor lui Henselt și Thalberg. În ceea ce privește preferința sa pentru această orientare nu am avea nimic de reproșat virtuozului. Pe compozitor însă, dacă vrea în adevăr să devină un maestru, îl sfătuim să nu urmeze aceeași cale. În domeniul combinațiilor mecanice ar fi greu de presupus că ar putea fi realizat mai mult decât au realizat, în adevăr, virtuozii în ultima vreme; de altfel, încrucișarea mâinilor și faptul că acordurile cuprind mai multe sau mai puține sunete, nu

¹²⁸ J. A. Lecerf.

cheamă acest episod muzical la viață nouă; să se cerceteze partitura pag. 66, măsura 3, pag. 75, măsura 8.

Despre reprezentarea „Patimilor după Matei” de Bach

1841

În Duminica Floriilor s-a cântat aici, în Biserica Sf. Thomas, sub conducerea lui Mendelssohn-Bartholdy, muzica la *Patimile după evanghelia lui Matei* de Johann Sebastian Bach; un secol de la prima audiție a acestei opere în aceeași biserică (1729). Cum, după reluarea de la Berlin, voci de pretutindeni au manifestat cea mai vie dorință să asculte această operă, evocarea ei la biserica Sf. Thomas a oferit tuturor cea mai deplină satisfacție. Desăvârșirea armoniei în tratarea fragmentelor corale, de la sine înțeleasă la Bach, ne lasă să desprindem măreața simplitate a concepției, blândețea și adâncă sensibilitate a momentelor lirice care întrerup valul epico-declamatoric al operei și naivitatea plină de evlavie a povestirii, impresionând puternic sufletul auditorului. Sensul religios, de o puritate senină, se desprinde mai ales din fragmentele care nu aparțin de muzica religioasă din perioadele de creație anterioare lui Bach. Cât de impresionant și de convingător se înalță sentimentul de piozitate din cântul vocilor individuale și al coralelor și cât de emoționant răsună acel coral, fără acompaniament, în strălucirea minunatei sale armonii! S-ar putea ca o parte din amploarea acestor impresii să fie datorate puterii de expresie a vocii umane. Audiția operei nu oferă numai o simplă voluptate artistică, ci o adevărată sărbătoare spirituală, chiar și atunci când ea este cântată independent, fără să se îndeplinească un scop liturgic. Deci, onoarea maestrului căruia îi mulțumim pentru reluarea acestei opere, în general, și pentru reprezentarea ei, în special. Dar îi mulțumim de două ori, atât din recunoștință pentru abnegația și dezinteresul de care a dat dovadă, cât și pentru concertul de orgă susținut vara trecută, în scopul ridicării unui monument lui Bach.

1843 și mai târziu

Studii pentru pian

În ultima vreme, studiile pentru pian apar în număr mult mai mic decât în anii precedenți.

Salutăm acest fapt ca un semn bun, întrucât ne dovedește tendința compozitorilor de a se desprinde de preocupările mecanice, pentru a se îndrepta din nou spre melodie. Era de altfel firesc să se întâmple așa, deoarece, după Chopin, nu se mai putea presupune că ar fi posibil să se realizeze vreun progres în acest gen de creație. Stimulat poate de minunatele *Cântece fără cuvinte* ale lui Mendelssohn, Henselt a fost primul compozitor care a folosit din nou elementul melodic în studii. Ceea ce a apărut după el este conceput în același spirit. Lucruri într-adevăr importante nu au fost aduse în ultima vreme în acest gen de creație, compozitorii mai de seamă, considerând capitolul studii ca încheiat, se îndreaptă spre alte genuri de creație.

[...] Cel ce găsește mulțumire într-o distracție ușoară se poate îndeletnici o oră pe zi scriind și astfel de muzică, pentru a se bucura apoi într-o și mai mare măsură de forța adevăratului geniu. Shakespeare și Bach nu pot fi înțeleși și gustați chiar în fiecare zi.

O piesă de genul cel mai exuberant, unde vedem un dansator cuprins parcă de o nebunie pătimașă; el apare în fața noastră în vârtejuri atât de amețitoare, încât parcă ne transmite și nouă această amețeală. Desigur, muzica nu poate fi numită frumoasă, dar să iertăm maestrului o dată fanteziile sale sălbatice; îi este și lui îngăduit să ne lase să pătrundem scăderile sale interioare. Pentru critici de vișă veche, Chopin nu a scris, chiar fără această lucrare, vreo operă de valoare. Prima posibilitate de a înțelege piesa este îngreuiată de greșelile de tipar care abundă în această lucrare.

Visul unei nopți de vară (prin corespondență)

Cine va afla ceva de la mine despre *Visul unei nopți de vară* vei fi desigur tu, iubitul meu prieten. În sfârșit, ieri l-am văzut și noi (pentru prima oară după trei sute de ani) și faptul că directorul teatrului a găsit cu cale să împodobească o seară de iarnă cu „visul unei nopți de vară” ne mărturisește adevăratul sens al reprezentației, căci din motive cunoscute, în plină vară se cereau „Basmе de iarnă”. Te asigur că mulți ascultându-l pe Mendelssohn nu-l vedeau decât pe Shakespeare. Cu mine s-a întâmplat tocmai invers. Știu precis că Mendelssohn nu procedează așa cum o fac actorii fără de valoare care, chemați la întâmplare să joace într-un ansamblu, vor să-și dea o cât mai mare importanță. Muzica lui Mendelssohn (exceptând uvertura) nu vrea să fie decât un acompaniament, o legătură, oarecum o punte între Zettel și Oberon, fără de care nu ar fi posibilă trecerea în imperiul zânelor ce se bucură încă din timpul lui Shakespeare de un rol deosebit. Cine se așteptase la mai mult de la această muzică se putea considera înșelat; ea este mai modestă și mai estompată decât în

¹³⁸ Extras din: Compoziții mai mici pentru pian.

Precepte muzicale pentru casă și viață¹⁴⁴

Nimic nu este mai important decât formarea auzului. Dă-ți silința să deosebești cât mai curând tonalitatea și sunetul. Ascultă ce sunete redau clopotele, geamul sau cântecul cucului.

*

Gamele și exercițiile trebuie lucrate mult, dar sunt oameni care, în credința că numai astfel pot izbuti, pierd zilnic, până la bătrânețe, ore întregi cu tot felul de exerciții mecanice. Este ca și când te-ai strădui să spui zilnic alfabetul din ce în ce mai repede. Întrebuințează-ți timpul mai cu folos.

*

Au fost inventate așa-zise „claviaturi mute”; încearcă-le un timp, pentru a te convinge că nu folosesc la nimic. De la un mut nu poți învăța niciodată să vorbești.

*

Cântă precis în măsură! Jocul unor virtuozii este ca umbletul unui bețiv. Pe aceștia să nu-i iei niciodată de exemplu.

*

Învață cât mai curând principiile armoniei.

¹⁴⁴ Preceptele pentru casă și viață au fost destinate inițial pentru *Albumul pentru tineret*, op. 68, compus în 1848, unde trebuia să-și găsească locul printre micile piese pentru pian izolate. Mai târziu au apărut ca anexă la această lucrare.